

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)*

10 жовтня 2025 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
**СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)

10 жовтня 2025 року

Видавництво
«Юридика»
2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

ЦІЛЬМАК Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

АФОНІН Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

БУДЯЧЕНКО Ольга Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ГУРІН Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ДЖЕЖИК Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

САМАРА Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ТАТЬЯНЧИКОВ Андрій Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ШМАЛЕНКО Юлія Іванівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори

Сучасна психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів С91 Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 262 с.

ISBN 978-617-8574-65-9

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30918>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню психічного здоров'я (м. Одеса, 10 жовтня 2025 р.).

УДК 159.9'6(062.552)

© Автори, 2025

© Національний університет

ISBN 978-617-8574-65-9

«Одеська юридична академія», кафедра психології, 2025

Гурін Руслан Сергійович
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8552-0878>

Вайнберг Валерія Артурівна
магістрант ОП «Психологія»
факультету психології, політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30987>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю достатньої наукової роботи з огляду на високий ризик професійної діяльності цієї категорії працівників, їхньої специфіки, впливом на ефективність і безпеку роботи, а також практичну необхідність у впровадженні заходів профілактики та підтримки. Виконання професійних функцій співробітниками ДСНС у підвищеній загрозі здійснюється в умовах підвищеного стресу, багатозадачності, небезпеки й невідомості. Це створює додаткові фактори ризику для вигорання (постійні навантаження, втрата сенсу, емоційне виснаження). З іншого боку, сьогодення вимагає вивчення проблематики синдрому професійного вигорання в умовах професійної діяльності під час воєнного стану та продовжує привертати увагу науковців для дослідження особливостей та закономірностей відносин і взаємовпливів між особистістю та її професійною діяльністю.

Феномен професійного вигорання вивчали П. Бриль, А. Бродський, Дж. Едельвіч, К. Кондо, К. Маслач, Г. Фройденбергер та ін. Психологічним чинникам, що впливають на професійне вигорання фахівців різних сфер діяльності присвятили свої роботи Л. Березовська, О. Бондарчук, Я. Загребельна, Л. Карамушка, М. Корольчук, А. Костюк, Л. Леженіна, Л. Матвієнко, О. Мірошніченко, Л. П'янківська та ін. Підготовку та формування готовності до професійної діяльності майбутніх рятувальників досліджували такі вчені як С. Батуков, О. Бикова, І. Коваль, А. Ковальчук, М. Козяр, А. Петренко та ін. Проте питання вивчення

особливостей професійного вигорання у співробітників ДСНС залишаються відкритими.

Відомо, що співробітники державної служби надзвичайних ситуацій (ДСНС) – це представники професій, пов'язаних із постійною загрозою життю, екстремальними ситуаціями, стрімкими рішеннями, високою відповідальністю. Така специфічна діяльність налаштовує їх на високий ризик розвитку синдрому професійного вигорання.

У Міжнародній класифікації хвороб вигорання зазначено як професійне явище, тобто – це синдром, що виникає в результаті хронічного стресу на робочому місці, з яким не вдалося успішно впоратися. Він характеризується такими пунктами, як: відчуття енергетичного виснаження та знесилення; збільшення ментальної віддаленості від роботи або почуття негативізму; зниження професійної ефективності.

В аспекті дослідження слушним є висновки А. Бродського та Дж. Едельвіча, які визначили вигорання як наростаючу втрату ідеалізму, енергії та цілі, переважно у фахівців, професійна діяльність яких спрямована на надання допомоги іншим людям [3].

Дослідження М. Августюка, В. Демидюка, І. Пасічника дали можливість встановити, що професійне вигорання – це не лише індивідуальна проблема працівника, але й фактор, який може впливати на ефективність його роботи, безпеку, взаємодію в колективі, загальну працездатність підрозділу. У дослідженні щодо військово-службовців зазначено: «професійне вигорання призводить до порушеного функціонування підрозділу, спричиняє негативний психологічний клімат, сприяє зниженню ефективності діяльності» [1; 2]. У зв'язку з цим, для співробітників ДСНС це означає, що через вигорання може знижуватись оперативна готовність, зростати кількість помилок чи конфліктів, погіршуватись психологічний клімат, що, в свою чергу, підвищує ризики для життя і здоров'я як самих рятувальників, так і осіб, які звертаються за допомогою.

Отже, для практичного значення започаткованого дослідження було здійснено опитування 44 співробітників ДСНС м. Миколаїв, які добровільно прийняли участь у дослідженні для визначення сутності й усвідомлення ними професійного вигорання та його впливу на їхню професійну діяльність. Під час опитування встановлено, що не всі співробітники ДСНС однаково розуміють сутність та вплив вигорання на їхню професійну діяльність. Так, 98 % осіб серед тих, хто прийняв участь в опитуванні, зауважили на високому

рівні стресу та емоційного напруження. Вони пояснили це тим, що їхня праця відбувається у надзвичайних умовах (пожежа, аварія, стихійні лиха тощо). Вони акцентують на необхідності швидко ухвалювати рішення в екстремальних ситуаціях, на частих випадках контакту зі смертю, травмами, болем людей. На хронічному психологічному навантаженні зауважили 68 % осіб серед тих, хто прийняв участь в опитуванні. Такі співробітники відчують високу відповідальність за життя інших людей. Вони зауважують на тому, що в них недостатньо часу на відновлення після важких викликів. Вони постійно готові до виклику, чергування, екстрених виїздів. Нерегламентований робочий час визначило 100 % осіб, пояснивши це тим, що робота в них у змінному графіку, інколи понаднормово. Дуже часто вони недосипають, відчують фізичну та емоційну виснаженість. 56 % осіб звернули увагу на недостатній доступ до психологічної допомоги, що пояснюється низьким рівнем психологічної грамотності та можливістю своєчасно отримати консультацію психолога. Щодо проявів професійного вигорання, 86 % осіб згадали про ознаки постійної втоми, зниження працездатності, дратівливості, апатії, соматичних проявів, втрату мотивації до виконання службових обов'язків тощо.

Відтак, спираючись на теоретичний аналіз вищезазначених джерел та результатів опитування було встановлено, що синдром професійного вигорання відіграє велику роль не тільки у житті співробітників ДСНС, а також впливає на виконання щоденних надзвичайно важких завдань, таких як: ліквідація наслідків ракетних та дронівих атак, порятунк людей з-під завалів, евакуація населення, розмінування територій, забезпечення гуманітарної допомоги зокрема. У таких обставинах співробітники ДСНС працюють на межі своїх фізичних і психологічних можливостей, нерідко стикаючись із травматичними подіями тощо. Тому перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у більш детальному вивченні особливостей професійного вигорання у співробітників державної служби надзвичайних ситуацій та в розробці відповідного психологічного інструментарію щодо його діагностування.

Список використаних джерел

1. Августюк М. М., Демидюк В. М. Основні психологічні характеристики емоційного вигорання військовослужбовців в умовах довготривалих збройних конфліктів. *Наукові записки Національного університету*

- «Острозька академія». Серія: Психологія : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. № 17. С. 14–20.
2. Пасічник І. Д., Демидюк В. М. Особливості подолання професійного вигорання у середовищі військовослужбовців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Психологія : науковий журнал.* Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 16. С. 4–12.
 3. Edelwich J., Brodsky A. Burn-out : Stages of dillusionment in the helping professions. NY : Human Sciences Press, 1980. P. 46–49.

Ключові слова: професійне вигорання, співробітник служби надзвичайних ситуацій.

Keywords: professional burnout, emergency service employee.

Гурін Руслан Сергійович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології

Національний університет «Одеська юридична академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8552-0878>

Геращенко Олександр Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри психології,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8552-0878>

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30986>

РОЛЬ ЕМПАТІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Актуальність дослідження зумовлена потребою у переході від авторитарної до партнерської моделі педагогічної взаємодії, де важливу роль відіграють емоційний інтелект та міжособистісна чутливість викладача. З іншого боку, в сучасному освітньому середовищі, яке зазнає постійних трансформацій, особливої значущості набуває якість міжособистісної взаємодії між викладачем і здобувачем вищої освіти. В умовах академічної свободи, індивідуалізації навчання та психологічного навантаження на майбутніх фахівців важливим

Буряк Олена Юріївна ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДІ.	39
Вальтер Марія Олександрівна РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-СЛУЖБОВИХ ЧИННИКІВ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ.	43
Вітюк Марія Сергіївна Лісовенко Анна Федорівна САМООЦІНКА ТА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я.	47
Гончар Юлія Ігорівна ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ, ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.	51
Горбачова Ангеліна Андріївна Рєпнова Тетяна Петрівна ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА ПАЦІЄНТІВ З ДЕПРЕСІЄЮ.	54
Гурін Руслан Сергійович Антіпова Катерина Ігорівна ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМАНДНОЇ РОБОТИ.	57
Гурін Руслан Сергійович Вайнберг Валерія Артурівна ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.	61
Гурін Руслан Сергійович Геращенко Олександр Сергійович РОЛЬ ЕМПАТІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ».	64
Далакова МаріяГеоргіївна ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ СМИСЛИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ГРОШОВОГО МИСЛЕННЯ ТА ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ ОСОБИСТОСТІ.	68
Демірташ Айлін Дженгізівна Рєпнова Тетяна Петрівна ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ САМООЦІНКИ У ТРИВОЖНИХ ПІДЛІТКІВ.	73
Дубенко Юнія Олександрівна ВІД ВРАЗЛИВОСТІ ДО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИЙНЯТТЯ ВІДМОВИ.	76
Дубрянська Ніколь Олександрівна Джежик Ольга Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РИЗИКУ ФОРМУВАННЯ АЛКОГОЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У МОЛОДІ.	80